

Vervolgonderzoek vleermuizen

Buitengebied; Driehoek 9

Gemeente Son en Breugel



Vervolgonderzoek vleermuizen

Buitengebied; Driehoek 9

Gemeente Son en Breugel

Colofon

Datum:

12-10-2015

Projectgegevens:

Projectnummer 253017

Auteur(s):

Ir. SCHJ van Eijk

JJ de Graaf

Drs. Ing. ML Braad

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Huidige situatie	1
1.3	Voorgestane ontwikkeling	3
2	Methode	5
2.1	Onderzoeksmethode	5
2.2	Ecologie van vleermuizen	6
3	Resultaten	7
3.1	Bezoeken juni	7
3.2	Bezoeken juli	7
3.3	Bezoek augustus	7
3.4	Bezoek september	8
3.5	Samenvatting conclusies	8
4	Conclusies en aanbevelingen	11
4.1	Conclusies onderzoek	11
4.2	Toetsing Flora- en faunawet	11
4.3	Aanbevelingen	11
5	Bronnen	13

Bijlage I: Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente en de eigenaar Van de Gevel zijn voornemens de Driehoek 9 te Son, gemeente Son en Breugel te gaan herontwikkelen. Het ruimtelijk ontwikkelingsplan bestaat uit de realisatie van twee Ruimte voor Ruimte-woningen. Er zal in totaal ongeveer 2000 m² aan varkensstallen worden afgebroken.

In ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Croonen (Croonen Adviseurs, 2012). In deze quickscan is aangegeven dat het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen niet kan worden uitgesloten. Nader onderzoek naar deze soortgroep is daarom vereist. De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in Son, gemeente Son en Breugel, Noord-Brabant. Het plangebied bevindt zich in het zuiden van het dorp, in het landelijk gebied. Aan de westzijde grenst plangebied aan de Eindhovenseweg en in het oosten door de straat Driehoek. Ten westen van de Eindhovenseweg ligt het bedrijventerrein Ekkersrijt. Verder is het plangebied omsloten door landelijk gebied.



Figuur 1.1: Begrenzing plangebied (paarse lijn) (bron: stedenbouwkundige uitgangspunten De Driehoek)

Op het perceel staan een woonhuis (noordoost) en een bedrijfsgebouw (noord) met als functie opslag/stalling (zie figuur 1.1). Deze gebouwen zullen ongemoeid blijven. Het stallencomplex op het zuidoosten van het perceel, bestaande uit drie aaneengesloten gebouwen, zal worden gesloopt. Op deze plek zal een tweede woonhuis worden gerealiseerd. Op het onbebouwde perceel ten zuiden daarvan wordt een derde woning gebouwd. Het bestemde gebied hiervoor is een geploegde maïsakker zonder beplanting.



Figuur 1.2: Impressie plangebied (Croonen Adviseurs, 2012)

1.3

Voorgestane ontwikkeling

De varkensstallen zullen worden gesloopt, zodat ruimte ontstaat voor de bouw van een tweede woonhuis op dezelfde locatie (zuidoost op het perceel, zie figuur 1.1). De bestaande bosschage langs de oostrand van het perceel, langs de straat Driehoek, worden gekapt. Op het perceel ten zuiden van de varkensstallen zal een derde woning worden gebouwd. De grond die hiervoor wordt benut, is een maïsakker.

2 Methode

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd door te zoeken naar: jagende; trekkende; en zwermende vleermuizen. En door te zoeken naar paarterritoria en verblijfplaatsen. Daarbij is het vleermuisprotocol als leidraad gebruikt. Dit protocol komt uit het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; "Protocollen voor vleermuisinventarisaties maart 2013".

De vleermuisdetector is bij vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen. Er is steeds met twee detectors gewerkt, een Petterson D200 en een Petterson D240x. De D200 was daarbij afgesteld tussen de 20 en 25 kHz en de D240x tussen de 40 en 45 kHz. Op die manier moeten alle vleermuissoorten waarvan het voorkomen in Nederland bekend is te ontvangen zijn. Met de Petterson D240x detector kunnen tijdens het veldwerk opname worden gemaakt. Deze opname kan achteraf worden geanalyseerd met behulp van het programma Batsound.

Eén van de avondbezoeken is vooraf gegaan door een zoektocht bij daglicht naar sporen die op het voorkomen van vleermuizen duiden (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen). Daarbij zijn ook holten, spleten en scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen doorzocht.

In juni is een avond- en een ochtendbezoek uitgevoerd en ook in juli is een avond- en een ochtendbezoek uitgevoerd. In juli is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen. In augustus is een avond/nacht bezoek uitgevoerd en ook in september is een avond/nacht bezoek uitgevoerd.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en vogels daardoor ook op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder de 12 graden zijn belemmerende factoren. In totaal zijn zes veldbezoeken uitgevoerd in de periode juni tot en met september 2015 (zie Tabel 2.1).

Tabel 2.1. Overzicht onderzoeksdata en weersomstandigheden.

Datum	Tijd	Gemiddelde temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
22-6-2015	22.00-01.00	10°C	stil	geen	90%
23-6-2015	04.00-05.15	10°C	stil	lichte regen	100%
29-7-2015	21.30-0.30	15°C	stil	geen	50%
30-7-2015	04.00-05.30	12°C	stil	geen	50%
21-8-2015	21.30-23.30	20°C	stil	geen	30%
18-9-2015	22.00-24.00	13°C	ZO-1	geen	50%

2.2 Ecologie van vleermuizen

Het onderzochte plangebied bevindt zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens de in de onderstaande tabel genoemde vleermuissoorten in theorie kunnen worden waargenomen. In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een rood kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

Tabel 2.2. Schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen.

Soort	Voeragegebied	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Licht jachtgebied	Licht vliegroute	Verblijfplaats in bomen	Verblijfplaats in gebouwen	Status
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X					A
Kleine dwergvleermuis	X	X	X	X	?					ZZ
Ruige dwergvleermuis	X	-	-	X	X					VA
Rosse vleermuis	X	X	X	X	X					VA
Laatvlieger	X	X	X	?	X					A
Twee kleurige vleermuis	X	X	X	X	X					Z
Gewone grootoorvleerm.	X	X	X	X	X					VA
Grijze grootoorvleerm.	X	X	X	?	?					ZZ
Watervleermuis	-	X	X	-	-					A
Meervleermuis	-	X	X	X	-					Z
Franjestaart	X	X	X	-	-					Z
Ingekorven vleermuis	X	X	X	?	?					ZZ
Baardvleermuis	X	X	X	-	-					Z

*A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam.

3 Resultaten

3.1 Bezoeken juni

Het avondbezoek in juni was gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen in en nabij het plangebied.

Er zijn deze avond circa tien foeragerende en voorbij trekkende gewone dwergvleermuizen in en nabij het plangebied waargenomen.

Het ochtend bezoek in juni was met name gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en het vaststellen van vliegroutes. Deze ochtend zijn twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Zwermgedrag is in het plangebied niet waargenomen.

Na het ochtendbezoek in juni is gezocht naar sporen (mest, afgebeten vleugels enz.) die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen sporen van vleermuizen gevonden.

3.2 Bezoeken juli

Het avondbezoek in juli was gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen in en nabij het plangebied.

Er zijn deze avond dertien foeragerende en voorbij trekkende gewone dwergvleermuizen en een foeragerende laatvlieger in en nabij het plangebied waargenomen.

Voor het avondbezoek in juli is gezocht naar sporen (mest, afgebeten vleugels enz.) die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen sporen van vleermuizen gevonden.

Het ochtend bezoek in juli was met name gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en het vaststellen van vliegroutes. Deze ochtend zijn twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Zwermgedrag is niet waargenomen.

3.3 Bezoek augustus

Het bezoek in augustus is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes. Deze avond zijn in en nabij het plangebied twaalf foeragerende en voorbijtrekkende gewone dwergvleermuizen, een ruige dwergvleermuis, twee laatvliegers en twee baardvleermuizen waargenomen. Baltsende vleermuizen zijn niet gehoord.

3.4 Bezoek september

Het bezoek in september is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes.

Deze avond zijn in en nabij het plangebied een foeragerende laatvlieger en zeven foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Er zijn drie baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis gehoord.

Paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen zijn niet gevonden.

In de boomsingel achter de boerderij is een baltsend mannetje van de ruige dwergvleermuis gehoord.

3.5 Samenvatting conclusies

In de gehele onderzoeksperiode zijn in en nabij het plangebied vier vleermuissoorten waargenomen:

gewone dwergvleermuis

Pipistrellus pipistrellus;

ruige dwergvleermuis

Pipistrellus nathusii;

laatvlieger

Eptesicus serotinus;

baardvleermuis

Myotis brandtii/mystacinus.

De verspreiding van de vleermuizen in en nabij het plangebied is met stippen in de onderstaande figuur 3.1 aangegeven.



Figuur 3.1 overzicht waargenomen vleermuizen:

gewone dwergvleermuis

blauwe stip

ruige dwergvleermuis

groene stip

laatvlieger

rode stip

baardvleermuis

gele stip

De overige zwaarder beschermde vleermuissoorten zijn niet in het plangebied of de directe omgeving daarvan aangetroffen. Het betreft de kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, gewone en grijze grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis en de franjestaart.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Ook zwermgedrag is niet waargenomen.

Foerageergebied

Van een druk bezocht foerageergebied is in het plangebied geen sprake. Wel werden er steeds relatief veel foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen boven het middendeel van de varkensschuren. Het betreft een verbindingsstrook met een plat dak tussen de varkensstallen waar regelmatig regenwater blijft staan. Hierdoor ontstaat een uitermate aantrekkelijke locatie voor muggen en dus ook voor foeragerende vleermuizen. De plek is aangegeven met een groene lijn in onderstaande figuur 3.2.



Figuur 3.2. de groene lijn geeft de plaats aan waar relatief veel foeragerende vleermuizen zijn waargenomen

Vliegroutes

Overduidelijke vliegroutes zijn in en nabij het plangebied niet gevonden.

Paarterritoria

In augustus zijn geen baltsende dieren waargenomen. In september zijn drie baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen aangegeven met rode stippen in figuur 3.3 en een baltsende ruige dwergvleermuis aangegeven met een blauwe stip in figuur 3.3.



Figuur 3.3. Plaatsen baltende vleermuizen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies onderzoek

Er zijn in en nabij het plangebied vier soorten vleermuizen waargenomen, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de baardvleermuis.

Conclusies:

- Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen.
- Een vliegroute waar vleermuizen met een zekere regelmaat passeren is in en nabij het plangebied niet aangetoond.
- Een onmisbaar foerageergebied binnen de plangrenzen is niet aan de orde.

Wel wordt relatief veel gefoerageerd boven de middengang met platdak tussen de stallen, zie figuur 3.2. De balts van de gewone dwergvleermuis is in september in en nabij het plangebied gehoord. Paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn niet gevonden. In de bomenrij achter de stallen is een baltsend mannetje van de ruige dwergvleermuis gehoord. De betreffende bomenrij blijft in de toekomst behouden en daarmee ook de baltsplaats. Het zogenaamde najaars zwermgedrag is niet waargenomen. Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.

Bij de quickscan (Croonen Adviseurs, 2012) zijn (mest)sporen van gebouwbewonende vleermuizen aangetroffen onder het boeiiboord aan de dakrand. In dit vervolgonderzoek zijn deze sporen niet aangetroffen. Ten tijde van het vervolgonderzoek was de boeiiboord niet meer aanwezig.

4.2 Toetsing Flora- en faunawet

De voorgenomen ontwikkelingen zullen invloed hebben op de aldaar voorkomende vleermuizen. Er worden echter geen verblijfplaatsen aangetast. Ook worden geen essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied aangetast. Daarmee kan gesteld worden dat de duurzame instandhouding van de aangetroffen vleermuissoorten niet in gevaar komt. Een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet voor het uitvoeren van de plannen is daarmee niet nodig.

4.3 Aanbevelingen

Vleermuizen maken gebruik van de omgeving in en nabij het plangebied. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring.

Indien gewenst zou tevens in het toekomstige ontwerp rekening kunnen worden gehouden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden kunnen worden gebruikt. Daarnaast willen wij erop attenderen dat er speciaal voor renovatie of nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel zijn die kunnen worden ingemetseld en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

5 Bronnen

- Croonen Adviseurs, 2012. Quicksan Flora en Fauna. Buitengebied: Driehoek 9. Gemeente Son en Breugel.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdierverseniging, Arnhem.
- Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004. Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Gewone dwerg vleermuis.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Ruige dwerg vleermuis.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Rosse vleermuis
- RVO, 2014. Soortenstandaard Watervleermuis.
- Twisk, P. & H. Limpens, 2006. Een thuis voor de vleermuis. Beschermplan voor vleermuizen in Noord-Brabant. Zoogdierverseniging VZZ.
- Twisk, P., i.s.m. de Zoogdierverseniging mei 2008. Handleiding Netwerk Noord-Brabant Vleermuizen en Steenmarters in Gebouwen.

Bijlage I Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.rvo.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht. Ingerepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het

vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespandief en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om

effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijkema van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

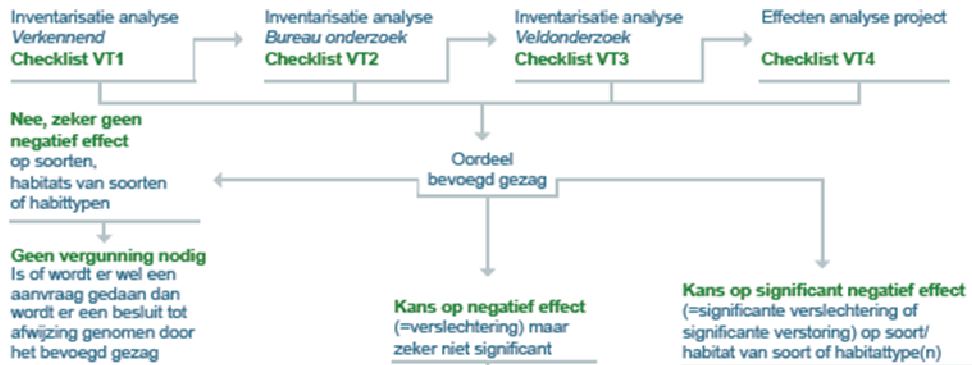
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.



HABITATTOETS



ADC-TOETS

